

Sygn. akt I ACa 1693/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 maja 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Alicja Myszkowska

Sędziowie: SA Michał Kłos (spr.)

SA Anna Cesarz

Protokolant: stażysta Agnieszka Kralczyńska

po rozpoznaniu w dniu 15 maja 2015 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa **M. T. i J. T.**

przeciwko **Towarzystwu (...)** z siedzibą w W.

o zadośćuczynienie

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 10 października 2014 r., sygn. akt II C 432/13

I. zmienia zaskarżony wyrok w punktach 3, 4 i 6 sentencji w ten tylko sposób, że:

- w punkcie 3 obniża zasądzone zadośćuczynienie z kwoty 60.000 złotych do kwoty 45.000 (czterdzieści pięć tysięcy) złotych,

- punktowi 6 nadaje następujące brzmienie: „zasądza od pozwanego na rzecz powoda tytułem zwrotu części kosztów procesu kwotę 2.617 (dwa tysiące sześćset siedemnaście) złotych”;

II. oddala apelację w pozostałym zakresie;

III. znosi wzajemnie pomiędzy stronami koszty procesu w postępowaniu apelacyjnym;

IV. nie obciąża powoda kosztami opłaty od uwzględnionej części apelacji.

I ACa 1693 / 14

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Łodzi zasądził od pozwanego Towarzystwa (...) w W. na rzecz powódki M. T. kwotę 60.000 zł z tytułu dalszego zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia 30 kwietnia 2014 r. do dnia zapłaty, 10.900 zł z tytułu zwrotu kosztów pogrzebu z ustawowymi odsetkami od dnia 30 kwietnia 2014 r. do dnia zapłaty i na rzecz powoda J. T. kwotę 60.000 zł z tytułu dalszego zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia 30 kwietnia 2014 r. do dnia zapłaty, oddalił powództwo w pozostałym zakresie oraz orzekł o kosztach procesu stosownie do wyniku rozstrzygnięcia.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany. Zaskarżył wyrok w części uwzględniającej powództwo co do powoda J. T. w zakresie kwoty 30.000 zł z tytułu zadośćuczynienia i w części obejmującej rozstrzygnięcie o kosztach procesu. W zakresie orzeczenia o zadośćuczynieniu zarzucił naruszenie art. 446 § 4 k.c. Rozstrzygnięciu o kosztach procesu zarzucił przyznanie odrębnie dla każdego z powodów kosztów zastępstwa procesowego pomimo, że od początku procesu powodowie mieli tego samego pełnomocnika. W konkluzji wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa ponad kwotę 30.000 zł oraz stosowne rozdzielenie kosztów procesu przy uwzględnieniu zwrotu kosztów wynagrodzenia pełnomocnika według jednokrotnej stawki.

Powodowie wnieśli o oddalenie apelacji i zasądzenie na ich rzecz zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelację częściowo należy uznać za uzasadnioną albowiem zadośćuczynienie przyjęte zostało przez Sąd pierwszej instancji w zbyt wysokim rozmiarze nie adekwatnym do dyspozycji art. 446 § 4 k.c. Bez wątpliwa funkcją instytucji przewidzianej w wyżej powołanym przepisie jest kompensata krzywdy doznanej na skutek śmierci bliskiej osoby, polegająca nie tylko na złagodzeniu jej cierpień, ale również na ułatwieniu osobie poszkodowanej odnalezienia się w rzeczywistości zmienionej przez śmierć osoby najbliższej. Na rozmiar krzywdy mają przede wszystkim wpływ takie czynniki jak m. in. dramatyzm doznań poszkodowanego, poczucie osamotnienia i pustki, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego z osobą zmarłego, wreszcie wystąpienie zaburzeń będących skutkiem tego odejścia. Relewantne są również takie okoliczności jak rola w rodzinie pełnionej przez osobę zmarłą i stopień w jakim pokrzywdzony będzie umiał się znaleźć w nowej rzeczywistości a także zdolność jej zaakceptowania, leczenie doznanej traumy, wiek pokrzywdzonego itp. O wysokości zadośćuczynienia decydują zatem w ostateczności realia każdej sprawy. Pewność prawa w jego stosowaniu, której jednym z filarów jest stabilność orzecznictwa sądowego jest bez wątpliwa wartością godną ochrony. Wysokość sum orzekanych w innych sprawach, w których pewne elementy stanu faktycznego są podobne, objęta wszak dyskrecyjnością sędziowską, może mieć jednak znaczenie jedynie pośrednie w tym sensie, że sumy zasądzone w podobnych sprawach nie powinny rażąco odbiegać od siebie (tak wyrok SN z 11 lipca 2000 r., II CKN 1119 / 98, Lex Polonica nr 388287). Uwzględniając dorobek orzecznictwa na gruncie art. 445 k.c. należy również stwierdzić, że wzgląd na realia życia a zwłaszcza na stopę życiową społeczeństwa nie może pozbawić zadośćuczynienia jego kompensacyjnej funkcji – (tak wyrok SN z 30 stycznia 2004 r., I CK 131 / 03, OSNC 2005, nr 2, poz. 40 i z 10 marca 2006 r., IV CSK 80 / 05, OSNC 2006, nr 10, poz. 175).

Przenosząc powyższe ogólne rozważania na grunt niniejszego stanu faktycznego należy przede wszystkim zauważyć, że szereg elementów przemawia za przyjęciem progu zadośćuczynienia wyższego niż ten, jaki jawi się na tle większości orzecznictwa. Zmarły ojciec powoda był znaczącą postacią dla kultury polskiej. Kierował od lat Wytwórnią (...) w Ł.. Był założycielem i pierwszym prezesem (...) Oddziału Stowarzyszenia (...), producentem i współproducentem kilkudziesięciu filmów dokumentalnych. Reaktywował Festiwal Filmów Przyrodniczych. Jego dokonania nagrodzone zostały pośmiertnie przyznaniem odznaczeniem resortowym. Wiązały się z tym nie tylko stabilizacja ekonomiczna, ale również prestiż zawodowy i związane z nim rozległe kontakty zawodowe i towarzyskie, owocujące chociażby możliwością częstych wyjazdów zagranicznych związanych z udziałem w imprezach kulturalnych. Kolejnym argumentem przemawiającym za zwiększeniem sumy zadośćuczynienia jest fakt, podniesiony przez Sąd pierwszej instancji, że wraz ze śmiercią ojca, powód zmuszony był roztoczyć opiekę nad matką, która przeżyła załamanie. W wieku 18 lat, w którym na ogół młody człowiek nie przyjmuje jeszcze roli opiekuna rodziny, korzystając w pełni z uroków życia i koncentrując się na zapewnieniu sobie stosownego do aspiracji wykształcenia, powód taką rolę musiał na siebie przyjąć. Nie można wreszcie zapomnieć i o tym, że powód uczestniczył w wypadku w którym doznał obrażeń – w efekcie śmiertelnych – jego ojciec. Nie wymaga uzasadnienia, że pogłębiło to skalę negatywnych przeżyć, związanych ze śmiercią ojca. W tych warunkach sumę zadośćuczynienia, jakie odpowiada dyspozycji art. 446 § 4 k.c., należy określić na kwotę 75.000 zł. Kwotę 90.000 zł, przyjętą przez Sąd Okręgowy, uznać należało za wygórowaną. Biorąc pod uwagę, że powód otrzymał od strony pozwanej z tego tytułu kwotę 30.000 zł, należało zmienić zaskarżony wyrok w

punkcie 3 sentencji, obniżając kwotę zasądzoną przez Sąd pierwszej instancji z 60.000 zł do 45.000 zł. W pozostałym zakresie apelacja podlegała oddaleniu.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia przepisu art. 99 k.p.c. należy przede wszystkim podnieść, że na gruncie art. 72 § 1 pkt 1 k.p.c., w orzecznictwie przyjmuje się w zasadzie jednolicie, że wygrywającym proces współuczestnikom, o których mowa w art. 72 § 1 pkt 1 k.p.c., reprezentowanym przez tego samego radcę prawnego, sąd przyznaje zwrot kosztów w wysokości odpowiadającej wynagrodzeniu jednego pełnomocnika (tak SN m. in. w uchwale z 30 stycznia 2007 r., III CZP 130 / 06, OSNC 2008, nr 1, poz. 1 i postanowieniu z 15 lipca 2011 r., I UZ 15 / 11, LEX Nr 1413498). Reguła ta znajduje jednak zastosowanie jedynie w odniesieniu do współuczestnictwa materialnego. Na gruncie współuczestnictwa formalnego (art. 72 § 1 pkt 2 k.p.c.) rzecz przedstawia się odmiennie, albowiem przedmiotem procesu są roszczenia lub zobowiązania, których objęcie jednym postępowaniem pozostawione jest dyspozycji powoda. Są to bowiem roszczenia lub zobowiązania jednego rodzaju, oparte na jednakowej podstawie faktycznej i prawnej (verba legis), które mogłyby być objęte przedmiotem różnych procesów. W sposób oczywisty rzutuje to na niezbędny nakład pracy pełnomocnika, który jest jedną z przesłanek ustalenia wysokości przyznanych kosztów procesu (art. 109 § 2 k.p.c.). Jak przyjmuje się w nowszym orzecznictwie, które to stanowisko Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie podziela, po stronie powodów dochodzących odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę na podstawie art. 446 § 4 k.c. występuje współuczestnictwo formalne, a nie współuczestnictwo materialne, ponieważ roszczenie powodów jest oparte na jednakowej podstawie faktycznej i prawnej (art. 72 § 1 pkt 2 k.p.c. tak m. in. postanowienie SN z 30 maja 2006 r., I CSK 142 / 06, LEX Nr 490439 i z 23 lipca 2014 r., V CZ 51 / 14, LEX Nr 1504599). Wbrew odmiennemu pogładowi apelującego, uzasadnia to przyznanie odrębnie na rzecz każdego z powodów zwrotu kosztów procesu obejmujących wynagrodzenie pełnomocnika.

Orzeczenie w przedmiocie kosztów procesu podlegało jednak modyfikacji stosownie do kierunku rozstrzygnięcia. Koszty procesu poniesione przez powoda wyniosły łącznie 7.717 zł, na którą to kwotę złożyły się następujące pozycje: 17 zł z tytułu pełnomocnictwa, 4.000 zł z tytułu opłaty od pozwu, 3.600 zł z tytułu wynagrodzenia adwokackiego (stosownie do § 6 pkt. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu – tekst jednol. Dz. U. z 2013 r., poz. 461) i 100 zł z tytułu wydatków na wynagrodzenie biegłego. Koszty pozwanego sprowadziły się do kwoty 3.617 zł i obejmują wynagrodzenie adwokackie i opłatę od pełnomocnictwa. Biorąc pod uwagę, że powód wygrał proces w 55 %, należy mu się zwrot kosztów w wysokości 2.617 zł.

O kosztach procesu w postępowaniu apelacyjnym orzeczono na podstawie art. 100 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Biorąc pod uwagę, że ostatecznie żądanie powoda zostało uwzględnione w 55 %, koszty zaś w tym stadium postępowania były jednakowe, należało koszty te znieść.

Na podstawie art. 113 ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz. U. z 2010 r., Nr 90, poz. 594 z późn. zm.) należało odstąpić od obciążenia powoda kosztami opłaty od uwzględnionej części apelacji. Należało mieć na uwadze, że ustalenie ostatecznej kwoty należnej powodowi pozostawione było sądowi. Jak była o tym mowa wyżej, poważne przesłanki przemawiały za przyjęciem zadośćuczynienia w wyższej kwocie.